

BROUWER

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. július 29.*

A C-577/08. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Arbeidshof te Antwerpen (Belgium) a Bírósághoz 2008. december 29-én érkezett, 2008. december 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Rijksdienst voor Pensioenen**

és

Elisabeth Brouwer

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, C. Toader, K. Schiemann (előadó), P. Küris és L. Bay Larsen bírák,

* Az eljárás nyelve: holland.

főtanácsnok: N. Jääskinen,
hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. március 18-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a belga kormány képviselőjében L. Van den Broeck, C. Pochet és E. Pools, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) 4. cikke (1) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.)

- 2 A kérdést az E. Brouwer által a Rijksdienst voor Pensioenen (nemzeti nyugdíjbiztosítási hivatal, a továbbiakban: Rijksdienst) ellen indított eljárás keretében terjesztették elő, melynek tárgya az E. Brouwernek fizetett öregségi nyugdíj összege számításának az állítólagos hátrányosan megkülönböztető jellege.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

- 3 A 79/7 irányelv célja a nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetésnek a szociális biztonság területén történő fokozatos megszüntetése. Az irányelv 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja szerint az irányelvet kell alkalmazni azokra a törvényileg szabályozott rendszerekre, amelyek többek közt az idős kor kockázata ellen nyújtanak védelmet.
- 4 Az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

[...]

- a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottnak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket”.

- 5 Az említett irányelv 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy az irányelv nem érinti a tagállamoknak azt a jogát, hogy ennek az irányelvnek a hatálya alól kizárják:

„az öregségi és egyéb nyugdíjjogosultság szempontjából a nyugdíjkorhatár, illetve a nyugdíjkorhatárnak az egyéb juttatásokra vonatkozó esetleges következményeinek a meghatározását [...]”.

A nemzeti szabályozás

- 6 A társadalombiztosítás modernizálásáról és a jogszabályon alapuló nyugdíjrendszerek életképességének biztosításáról szóló, 1996. július 26-i törvény 15., 16. és 17. cikkének végrehajtására kiadott, 1996. december 23-i királyi rendelet 5. cikkének (7) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az a belga állampolgár munkavállaló,

- a) akit szakmunkásként, alkalmazottként vagy bányamunkásként rendszeresen foglalkoztattak valamelyik Belgiummal szomszédos ország területén, feltéve, hogy belgiumi állandó lakóhelyét megtartotta, és e lakóhelyre általában minden nap visszatért,

- b) vagy akit külföldön szakmunkásként vagy alkalmazottként egy évnél rövidebb időtartamokra alkalmazott valamely, ezen országban székhellyel rendelkező munkáltató abból a célból, hogy ott szezonális jellegű keresőtevékenységet vagy ehhez hasonló munkatevékenységet végezzen, feltéve, hogy belgiumi állandó lakóhelyét megtartotta, és családja továbbra is e lakóhelyen él,

olyan összegű öregségi nyugdíjban részesülhet, amely megegyezik az azon két öregségi nyugdíjösszeg különbözetével, amelyet egyrészt akkor kapott volna, ha az említett, munkavállalóként végzett tevékenységét Belgiumban gyakorolja, másrészt amelyet ugyanezért a tevékenységért a foglalkoztatás helye szerinti ország jogszabályai értelmében kapott.”

- 7 A munkavállalók öregségi és túlélő hozzátartozói nyugdíjrendszerének általános szabályozásáról szóló, 1967. december 21-i királyi rendelet (a Moniteur belge 1968. január 16-i száma) 25. cikke szerint azt a munkabért, amelyet az azon öregségi nyugdíj meghatározásakor kell figyelembe venni, amelyet az 1996. december 23-i királyi rendelet 5. cikkének (7) bekezdésében említett munkavállaló kapna abban az esetben, ha a munkavállalóként folytatott tevékenységét Belgiumban végezte volna, illetve azt a munkabért, amelyet a túlélő hozzátartozói nyugdíj meghatározásához kell figyelembe venni, minden naptári évben a király határozza meg az egyéni számlán az előző naptári évben szereplő adatok figyelembevételével.

A jogvita alapját képező tényállás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 8 E. Brouwer Belgiumban lakó belga állampolgár, aki 1960. augusztus 15-étől 1998. december 31-ig határ menti ingázóként Hollandiában dolgozott. E. Brouwer, miután munkaviszonya 1999. január 1-jétől megszűnt, korengedményes nyugellátásban részesült.

- 9 Mivel E. Brouwer Belgiumban a hatvanötödik születésnapjáig teljes öregségi nyugdíjra jogosult, és ezt követően az öregségi nyugdíj nyújtása Hollandiát terheli az ott teljesített biztosítási időszakok miatt, E. Brouwer 2003-ban a Rijksdiensthez nyugdíjkérelmet nyújtott be. A nyugdíjat a teljesített biztosítási időszakokra vonatkozóan időarányosan számítva 11 724,61 euróban határozták meg, és az összeget 2004. május 1-jétől kezdték nyújtani.
- 10 Az említett nyugdíj összegét az alkalmazandó belga szabályozás – nevezetesen az 1996. december 23-i királyi rendelet 5. cikkének (7) bekezdése – alapján számították, a belgiumi munkavállalók által az előző évben kapott átlagos munkabér alapján a királyi rendelet által évente megállapított fiktív és/vagy átalány-napibérek alapján.
- 11 E. Brouwer 2004. június 1-jén vitatta a számára megállapított nyugdíjösszeget, arra való hivatkozással, hogy az 1968. január 1-jétől 1994. december 31-ig tartó időszak vonatkozásában az említett összeg számítása fiktív és/vagy átalánybéreken alapul, amelyek ezen időszak tekintetében a női munkavállalók vonatkozásában alacsonyabbak voltak annál, mint amit a férfi munkatársaik tekintetében alkalmaztak.
- 12 A Rijksdienst 2004. július 5-én közölte E. Brouwerrel, hogy fenntartja a korábbi határozatát, és azzal érvelt, hogy a kérdéses időszak során az átlagos reálbér, amelynek alapján az öregségi nyugdíjat kiszámították, a női és a férfi munkavállalók esetében nem volt megegyező, és a nyugdíjösszegek különbségei ebből adódnak. Ugyanakkor 1995-től a férfi és a női munkavállalók napibére azonos lett. Ez a fejlemény az egyenlő díjazás átfogó előmozdításának, valamint annak köszönhető, hogy a dolgozó nők egyre hosszabb ideig maradtak aktívak.

- 13 E. Brouwer a Rijksdienst határozata ellen keresetet nyújtott be az arbeidsrechtbank te Hasselthez (hasselti munkaügyi bíróság). E bíróság a 2006. június 16-i ítéletében megsemmisítette az említett határozatot, és a Rijksdienstet arra kötelezte, hogy E. Brouwer nyugdíját ismételten számítsa ki, ezúttal azokat a fiktív és/vagy átalánybéreket alapul véve, amelyeket az 1968. január 1-jétől 1994. december 31-ig tartó időszak vonatkozásában a határ menti ingázó férfi munkavállalókat érintően alkalmaztak.
- 14 Az arbeidsrechtbank megállapította, hogy az egyenlőségre és a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó alkotmányos szabályok nem zárják ki, hogy a személyek különböző csoportjai között bánásmódbeli különbség álljon fenn, amennyiben e különbség objektív kritériumon alapszik, jogszerű célt követ, és arányos a követett célhoz képest. A jelen ügyben e feltételek nem teljesülnek.
- 15 Az arbeidsrechtbank álláspontja szerint, még ha korábban a nemi alapú bánásmódbeli különbség az akkor fennálló helyzetből adódott is, amelyet a férfiak és a nők díjazása tekintetében fennálló különbség jellemezett, ez a helyzet nem összeegyeztethető az EK 141. cikkel és az e cikkből eredő azon kötelezettséggel, mely szerint biztosítani kell azon elv érvényesülését, hogy a férfi és a női munkavállalók azonos vagy egyenértékű munka után egyenlő díjazásban részesüljenek. Következésképpen a belga jogalkotó már nem hivatkozhat olyan rendszerre, amelyben a női munkavállalók tekintetében alacsonyabb díjazást vesznek figyelembe a határ menti ingázó munkavállalóként szerzett nyugdíjának kiszámításához, azzal érvelve, hogy ez olyan helyzeten alapul, amelyben a női munkavállalók átlagosan kevesebb díjazásban részesültek, mint a férfi munkavállalók.
- 16 A Rijksdienst a 2006. június 16-i ítélet ellen az Arbeidshof te Antwerpenhez fellebbezett.

- 17 E körülmények között az Arbeidshof te Antwerpen úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Összeegyeztethetőek-e a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló 79/7/EGK irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével a munkavállalók öregségi és túlélő hozzátartozói nyugdíjrendszerének általános szabályozásáról szóló, 1967. december 21-i belga királyi rendelet 25. cikkének végrehajtására 1969. december 1-jén, 1970. június 18-án, 1971. június 8-án, 1972. szeptember 14-én, 1973. július 31-én, 1974. július 12-én, 1975. február 13-án, 1975. november 28-án, 1976. november 26-án, 1977. szeptember 26-án, 1978. július 31-én, 1979. augusztus 31-én, 1980. december 2-án, 1982. január 13-án, 1983. március 14-én, 1984. január 11-én, 1984. november 30-án, 1986. január 24-én, 1986. december 30-án, 1988. január 6-án, 1988. december 2-án, 1989. november 30-án, 1990. december 10-én, 1993. június 1-jén, 1993. december 8-án, 1994. december 19-én és 1995. október 10-én hozott királyi rendeletek, amelyekkel az öregségi nyugdíj számításához a határ menti ingázó nők tekintetében alacsonyabb fiktív és/vagy általánypibéreket állapítottak meg, mint a határ menti ingázó férfiak tekintetében?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 18 A Bizottság abból az előfeltevésből indul ki, hogy az 1968-tól 1994-ig terjedő időszak vonatkozásában a belgiumi munkavállalók átlagos reálbére, amelyet a nyugdíj kiszámításához alapul vettek, azonos vagy egyenértékű munkát érint. A Bizottság álláspontja szerint, tekintettel arra, hogy a belga hatóságok nem korrigálták a gyakorlatban fennálló díjazásbeli különbségeket, e különbségek befolyásolták a nyugdíj számításához alkalmazott fiktív és/vagy átlagbéreket is.

- 19 A Bizottság érvelése szerint ez a számítási mód a közösségi jog értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amely ellentétes a 79/7 irányelv 4. cikkével.
- 20 A belga kormány az írásbeli észrevételeiben azzal érvelt, hogy nem áll fenn ilyen jellegű hátrányos megkülönböztetés. Az 1968-tól 1994-ig terjedő időszak során jelentős volt a különbség a férfi és a női munkavállalók díjazása között, a férfiak ugyanis különböző ágazatokban dolgoztak, és a nők gyakran csökkentett munkarendet követtek. Ebből következett, hogy az átlagbérük kiszámításánál különböző díjazást vettek figyelembe. Érthető tehát, hogy a fiktív és átalány-napibéreik különbözők, és ez a nyugdíjösszegek különbségéhez vezet. A napibér a belga kormány szerint 1995 óta a női és a férfi munkavállalók esetében azonos lett, mivel a munkabéreket egyenlővé tették, és a nők a hagyományosan férfiak által gyakorolt szakmai tevékenységek területén aktívabbak lettek.
- 21 Meg kell azonban állapítani, hogy a belga kormány a tárgyalás során radikálisan megváltoztatta az álláspontját.
- 22 Az említett kormány először is elismerte a bánásmódbeli különbség fennállását, és olyan intézkedések megtételéről számolt be, amelyek e helyzet korrigálását, és a 79/7 irányelv követelményeinek való megfelelést célozzák. Többek közt elkészült egy királyi rendeletre vonatkozó javaslat, amely az 1984-től 1994-ig terjedő időszak vonatkozásában a nők átalány-napibérének a férfiakéhoz igazítását célozza. A belga kormány közlése szerint e javaslat 2. cikke előírja, hogy azoknak, akik e kiigazításban részesülni kívánnak, a munkavállalók öregségi és túlélő hozzátartozói nyugdíjáról szóló általános rendelet alapján kell ezt kérelmezniük.

- 23 Másodszer a belga kormány a Bíróságtól az ítélet joghatásainak időbeli korlátozását kérte, amely kérelem nem érintette a hátralékok kifizetését, hanem csupán a hátralékok után fizetendő kamatokat. A belga kormány konkrétan azt kérte, hogy a kamatokban csak azok a jogosultak részesülhessenek, akik 2008. december 18. előtt indítottak bírósági eljárást; ekkor nyújtotta be az Arbeidshof te Antwerpen a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet.
- 24 A belga kormány azzal érvelt, hogy teljesül a Bíróság ítélkezési gyakorlata által elismert azon két feltétel, amely lehetővé teszi az ítélet joghatásainak időbeli korlátozását.
- 25 Az első feltétel tekintetében, amely a közösségi jog rendelkezésének – a jelen esetben a 79/7 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének – a téves értelmezése esetén fennálló jóhiszeműség, a belga kormány azzal érvelt, hogy a nők és a férfiak díjazása közötti különbséget objektív okok által igazoltnak vélte. A belga kormány e tekintetben arra hivatkozott, hogy a belga bíróságok előtt nem indítottak hasonló ügyet, és a Bizottság a belga állam ellen nem indított kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet ebben a tárgykörben.
- 26 A második feltételt illetően, amely az ítélet eredményeképpen az érintett tagállamban bekövetkező súlyos gazdasági következmények veszélye, a belga kormány arra hivatkozott, hogy a belga államháztartásra nézve már az is igen jelentős terhet jelent, ha csak a hátralékokat kell megfizetni, kamatok nélkül.

A Bíróság álláspontja

- 27 Először is meg kell állapítani, hogy a Bíróság nem határozhat valamely nemzeti jogi rendelkezésnek a közösségi joggal való összeegyeztethetőségéről, következőképpen az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést át kell fogalmazni, és azt úgy kell értelmezni, mint amely annak a megállapítására irányul, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében az 1968-tól 1994-ig terjedő időszak vonatkozásában a határ menti ingázó női munkavállalók öregségi nyugdíjának a számítása a határ menti ingázó férfi munkavállalók esetében alkalmazott fiktív és/vagy átalány-napibértől alacsonyabb napibéren alapult.
- 28 Annak érdekében, hogy e kérdésre válaszolni lehessen – amint azt a Bizottság jogosan állította – meg kell osztani az 1968-tól 1994-ig tartó időszakot, amelyre az alapjogvita vonatkozik. Nevezetesen meg kell különböztetni az 1984. december 23-tól, a 79/7 irányelv átültetése határidejének a lejártától az 1994. december 31-ig tartó időszakot, valamint az 1968. január 1-jétől az 1984. december 22-ig tartó időszakot.
- 29 Az 1968. január 1-jétől az 1984. december 22-ig tartó időszak tekintetében meg kell állapítani, hogy mivel a 79/7 irányelvet csak 1978-ban fogadták el, és az átültetésére vonatkozó határidő 1984. december 23. lett, a szóban forgó nemzeti szabályozásnak az összeegyeztethetősége csak az EK-Szerződés 119. cikke alapján vizsgálható. Ugyanakkor az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló rendelkezések, amelyek a törvényileg szabályozott nyugdíjrendszerekre vonatkoznak, nem tartoznak az említett cikk hatálya alá, és ezért nem minősülhetnek azzal ellentétesnek (lásd ebben az értelemben a 80/70. sz. Defrenne-ügyben 1971. május 25-én hozott ítélet [EBHT 1971., 445. o.] 7. pontját).

- 30 Ami az 1984. december 23-tól 1994. december 31-ig terjedő időszakot illeti, meg kell állapítani, hogy a Belga Királyság – amint azt a tárgyalás során maga is elismerte – nem teljesítette a 79/7 irányelvből eredő kötelezettségeit, mivel 1995. január 1-ig a nyugdíjak számításához olyan, hátrányos megkülönböztetésen alapuló számítási módszert alkalmazott, amely a határ menti ingázó férfi munkavállalók esetében magasabb fiktív és/vagy átalány-napibért vett alapul, mint az ugyanezen vagy egyenértékű munka után a határ menti ingázó női munkavállalók esetében.
- 31 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében az 1984-től 1994-ig terjedő időszak vonatkozásában a határ menti ingázó női munkavállalók öregségi nyugdíjának számítása azonos vagy egyenértékű munka esetében a határ menti ingázó férfi munkavállalók esetében alkalmazott fiktív és/vagy átalány-napibértől alacsonyabb napibéren alapult.
- 32 A belga kormány arra vonatkozó kérelmét illetően, hogy a Bíróság időbeli szempontból korlátozza az ítélet joghatásait abban az esetben, ha a hátrányos megkülönböztetés fennállását állapítja meg, a következőket kell megállapítani.
- 33 A Bíróság kivételesen, azokra a súlyos zavarokra tekintettel, amelyeket ítélete a múltra nézve előidézhetne, korlátozhatja minden érdekelt számára annak lehetőségét, hogy arra az értelmezésre hivatkozzon, amelyet a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés felvetése kapcsán valamely uniós jogi rendelkezésnek adott (lásd a C-262/88. sz. Barber-ügyben 1990. május 17-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-1889. o.] 41. pontját).
- 34 Az állandó ítélkezési gyakorlatból azonban az következik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem nyomán hozott ítélet alapján valamely tagállamot érintő pénzügyi következmények önmagukban nem indokolják az ítélet joghatásainak időbeli korlátozását (a C-184/99. sz. Grzelczyk-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítélet [EBHT 2001., I-6193. o.] 52. pontja, a C-209/03. sz. Bidar-ügyben 2005. március 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-2119. o.] 68. pontja és a C-423/04. sz. Richards-ügyben 2006. április 27-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-3585. o.] 41. pontja).

- 35 Az ítélet joghatásainak a kizárólag ilyen típusú megfontolások alapján történő korlátozása a közösségi jog alapján a magánszemélyeket megillető jogok bírósági védelmének a jelentős mértékű csökkenéséhez vezetne (lásd ebben az értelemben a C-35/97. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 1998. szeptember 24-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-5325. o.] 52. pontját).
- 36 Azon súlyos gazdasági következmények felmerülésének a kockázatán kívül, amelyeknek oka főként az érvényesnek és hatályosnak vélt szabályozás alapján jóhiszeműen létrejött jogviszonyok magas száma, az ítélet joghatásai időbeli korlátozásának az igazolása keretében figyelembe veendő másik tényező a közösségi rendelkezések hatályát illető objektív és jelentős bizonytalanság (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bidar-ügyben hozott ítélet 69. pontját, és a fenti Richards-ügyben hozott ítélet 52. pontját)
- 37 A jelen ügyben azonban a belga nemzeti hatóságok nem hivatkozhatnak a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdéséből egyértelműen következő, az egyenlő bánásmód biztosítására vonatkozó kötelezettség hatályát illető objektív bizonytalanság fennállására, mely rendelkezés szerint az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi alapú hátrányos megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különösen a juttatások kiszámítása területét érintően.
- 38 Amennyiben bebizonyosodik, hogy a nyugdíjak számításánál valóban azonos vagy egyenértékű munka után járó fiktív és/vagy átalánybéreket vettek figyelembe, amit a kérdést előterjesztő bíróságnak kell ellenőriznie, a belga hatóságok nem hihették jogosan, hogy az, hogy a női munkavállalók munkabére alacsonyabb a férfi munkavállalóknál, objektív tényezők fennállásának eredménye, és nem pedig pusztán a munkabérek területén alkalmazott hátrányos megkülönböztetés.
- 39 Ezenfelül az, hogy a Bizottság erre vonatkozóan nem indított semmilyen kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet a Belga Királyság ellen, nem értelmezhető akként, hogy a Bizottság hallgatólagosan jóváhagyta azt a munkabérek területén alkalmazott hátrányos megkülönböztetést, amelyet a belga hatóságok az 1984-től 1994-ig tartó időszak vonatkozásában a határ menti ingázó női munkavállalók nyugdíjának a kiszámításakor eltűrtek.

- 40 Mivel a jelen ügyben a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése hatályát illető objektív bizonytalanság nem áll fenn, ez a megállapítás elég annak indokolására, hogy a Bíróság a jelen ítélet joghatásait időbeli szempontból ne korlátozza.

A költségekről

- 41 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az olyan tagállami szabályozás, amelynek értelmében az 1984-től 1994-ig terjedő időszak vonatkozásában a határ menti ingázó női munkavállalók öregségi nyugdíjának számítása azonos vagy egyenértékű munka esetében a határ menti ingázó férfi munkavállalók esetében alkalmazott fiktív és/vagy átalány-napibértől alacsonyabb napibéren alapult.

Aláírások